

UMELY OSTROV NA ORAVE!?

Zastavíme pochybný projekt?

Áno, správne. Už nie len v Dubaji, ale aj na Slovensku budeme mať umelý ostrov. A to nie hocijaký – VTÁČÍ! Čo na tom, že v Dubaji robia umelé ostrovy pre ľudí. My ideme ďalej, sme predsa krajina, azda ešte väčších možností, a luxusu! Prečo by mali stavať ostrovy len tie najbohatšie štáty? My na to máme eurofondy!

Ked mi kamarát po prvýkrát povedal o zámere vybudovať na Oravskej priehrade umelý vtáčí ostrov, vôbec som ho nebral vážne. Myslel som, že ide o pokus o žart, keďže ma dobre pozná a vie, že sa okrem rybárstva, amatérsky venujem aj ornitológii. Ďalej ma presvedčal, že skutočne nejde o žart, ale o realitu. Videl som, že to myslí vážne.

Začal som mu argumentovať tým, že na Oravskej priehrade už od jej vzniku máme predsa dva ostrovy. Jeden, na celom Slovensku dobre známy a turisticky veľmi

obľúbený Slanický ostrov umenia a vedla neho menší, vtáčí ostrov. Aj keď je pravda, že pri nízkom vodnom stave môžu byť prepojené, a tak tvoria len jeden ostrov. To však nie je podstatné. Ďalej mi začal vysvetľovať, že nový ostrov bude mať rozlohu až 0,8 hektára a majú ho postaviť v Jelešianskej zátoke. Stále som mu neveril...

Kvalita životného prostredia?!

Až keď som v novinách a televízii po prvýkrát videl vystúpenie riaditeľa CHKO

Horná Orava, prešli mi zimomriavky po chrbte! To snáď nemôže byť ani pravda! Ten, okrem iného, povedal: „Ostrov oválneho tvaru bude mať okraje z väčších kameňov, ktoré majú zabrániť jeho erózii. Vnútro bude z utlačeného štrku a hliny. Vrchná strana ostrova bude z jemnejšieho štrku s prieplustným podložím, aby sa minimalizoval nálet drevín. Po vybudovaní ostrova sa odstráni dočasná prístupová cesta na dne Oravskej priehrady a miesto dočasného depónia materiálu sa uvedie do pôvodného stavu. Nakoniec sa vyspravia samotné lesné a polné cesty, po ktorých sa vozil materiál. Výstavba ostrova sa plánuje finančovať z eurofondov – z Operačného programu Kvalita životného prostredia“!? Ale prečo práve v tom najkrajšom a najzachovalejšom kúte Oravskej priehrady má vyrásť takáto nová „pyramída“? Okamžite som si predstavil množstvo nakazených pleskáčov uhynutých v zátokách, alebo bezmocne plávajúcich na hladine nádrže. Tu čakajú na definitívneho hostiteľa – rybožravé čajky! Bude ich minimálne dva-

krát viac! A tomuto vrváme kvalita životného prostredia?! To už odrádza nielen rybárov, ale aj bežných turistov, rekrentov, ktorí si tento miemoriadne krásny kút Slovenska oblúbili.

Ostrov pre rybárov...

Podľa slov riaditeľa CHKO Horná Orava by mal nový ostrov v prvom rade slúžiť rybárovi riečemu a kalužiakovi červenonohému, ktoré patria medzi cieľové druhy ochrany v Chráneneom vtáčom území Horná Orava a tiež rôznychm druhom kačic. Na novom ostrove nepredpokladajú vytvorenie veľkej hniezdznej kolónie čajok, čo však nevylučuje, že na ostrove čajky v menšom počte hniezdiť nebudú... „O aké čajky vlastne ide? A o aké menšie počty? Ved' už na existujúcom chránenom vtáčom ostrove hniezdi niekoľko stoviek párov, predovšetkým čajky smejivej a tzv. veľké čajky. Rybára riečneho je tu len niekoľko kusov a minimum ďalších druhov vtáctva. Kolónie veľkých agresívnych čajok, totiž prakticky nedovolia úspešné vyvedenie mláďat iných druhov vtáctva a pokiaľ áno, tak len v minimálnom počte.“

Čo sú veľké čajky?

Súhrnným pojmom „veľké čajky“ označujú ornitológovia čajku bielohlavú spolu s čajkou striebリスト a čajkou žltonohou. Je to predovšetkým pre náročnosť ich spoľahlivej identifikácie. Napríklad čajka striebリスト je jednou z najpočetnejších čajok európskeho a severoamerického pobrežia. Jej stav sa prudko zvýšili vďaka jej potravnej adaptabilite. Prioritne je rybožravá, ale prízivuje sa často na smetiskách.

Pri mori požiera zvyšky rybospracujúceho priemyslu aj odpadky, ktoré nájde vo vyústeniach kanálov odpadových vód. Samozrejme, je tiež významným hostiteľom mnohých parazítov a prenášačom mnohých ochorení. V prírode vyberá vajcia a mláďatá z hniezd iných čajok, rybárov a ďalších druhov vtáctva! Je veľmi hlučná, najmä v hniezdných kolóniach. V Európe sa jej početnosť pohybuje okolo 1,5 milióna kusov! K tomu je potrebné prirátať aj populáciu čajky bielohlavej – okolo 2 milióny a čajky žltonohej do 1 milióna kusov! Sú to miemoriadne zdatní lovci a dokážu bez problémov uloviť aj zdravé ryby vo veľkosti až okolo 30 cm! Pritom sú všetky u nás chránené!

Viac starostlivosti

Podľa slov Miroslava Demka zo Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko, existujúci chránený vtáči ostrov plní svoj účel – „Sme radi, že kosenie ostrova v minulom roku prinieslo pozitívny efekt na hniezdenie vzácných, alebo ohrozených druhov vtáctva, ako je rybár riečny, alebo kalužiak červenonohý“ informuje. Kladiem si preto otázku: „Nestačí sa len viac venovať a starať sa o súčasný ostrov?“

Biodiverzita, alebo zavádzanie verejnosti

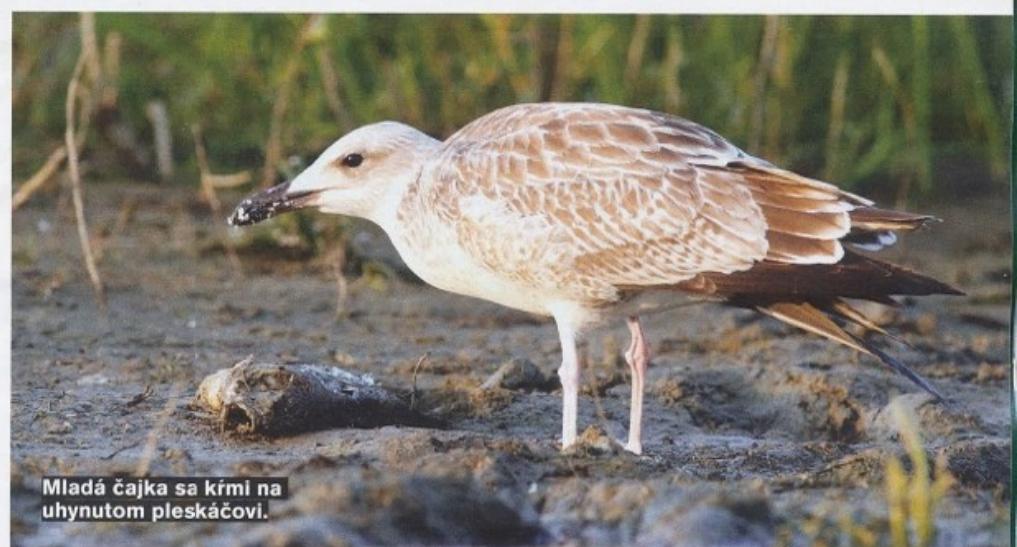
V ochrane prírody sa často spomína mi-

Kolónia čajok na chránenom vtáčom ostrove na Oravskej priehrade.

Čajky nepohrdnú ani odpadkami.

Mladá čajka sa kŕmi na uhynutom pleskáčovi.

Dospelá čajka odnáša uloveného pleskáča svojim mláďatám.

Čajka smejivá s úlovkom.

Už aj mladá čajka môže byť veľmi zdatným lovcom.

Červovitá larva liguly čaká na svojho definitívneho hostiteľa - rybožravú čajku.

Rybár riečny pri bleskovom nálete na korist.

► moriadna dôležitosť zachovania biodiverzity, zjednodušene povedané, rozmanitosť živočíšnych, alebo rastlinných druhov. To, že ju svi-jim súčasným konzumným spôsobom života, prakticky všetci narušujeme, je zrejmé. Pokiaľ sa neuskromníme – riešenie neexistuje. Aj to je jasné. Ale to, že ju svojimi neuváženými zásahmi budú likvidovať aj niektorí zamest-nanci ochrany prírody, je pre mňa nepochopi-teľné! Čo vôbec robia kormorány a veľké čajky na Orave? Kormorány v zime a čajky predo-všetkým v lete likvidujú najcennejšie pôvodné druhy rýb. Pravidelne hliadkujú na prítokoch aj pod vyústením všetkých našich väčších vod-ných nádrží.

Zabudnime na rozprávky o zdravotnej polícií. Naopak, sú významnými prenášačmi množstva chorôb a parazitov. Len vysoký stav vody a zákal na rieках dokáže ryby pred nimi ochrániť. Svojou neprimeranou potravnou konkurenciou ohrozujú dokonca aj stavy pôvod-ných rybožravých druhov vtáctva ako napri-klad bociana čierneho, alebo rybárika riečneho. Bežný lipeň, mrena, hlavátky... sa pomaly stáva-jú na Orave raritou. Aj sedemdesiatročná babka so základným vzdelením to svojim sedliackym rozumom chápe! Prečo to nedokážu pochopiť vysokoškolsky vzdelení odborníci? Alebo ryby nemajú s biodiverzitou nič spoločné? Nie sú tiež rovnocennou súčasťou našej prírody? Myslím, že je potrebné prírodu chápať ako celok, kde majú svoje nezastupiteľné miesto aj ryby aj vodné vtáctvo. Nevyberajme si z nej len tie svoje „oblúbené čerešničky“!

Paradoxy, alebo schizofrénia ochrany vtáctva?

„Vyššiu hniezdnu úspešnosť dosahujú rybáre na menších ostrovoch bez prítomnosti hniezdiacich čajok smejivých!“ Toľko hovorí odborá-ná „ornitologická“ literatúra. Prečo sa má teda budovať ostrov až v rozlohe 0,8 hektára?! Ne-stačilo by, pre skutočnú podporu rybára riečneho, naviezeť loďou do plynčín medzi Slanický a chránený vtáčí ostrov len niekoľko „vlečiek“ štrku a spraviť z nich viac malých ostrovčekov? A to za zlomok ceny nového vtáčieho ostrova?

Alebo obmedziť množstvo „veľkých čajok“ a čajky smejivej? Veď európska populácia čajky smejivej sa pohybuje medzi 2,5 až takmer 4 miliónmi kusov! Aj u nás je chránená a jej spo-koľenská hodnota je 33 €! Ale, ktorý ochranár vtáctva by vôbec priustil možnosť, že sú už aj medzi vtáctvom druhu celoeurópsky premnō-žené a je potrebná regulácia ich početnosti? Že svojim množstvom, nedostatkom prirodzených predátorov a rozsiahlymi národochospodárskymi a ekologickými škodami napĺňajú znaky inváznych druhov? Že už dávno nie je potrebná ich ochrana, nito podpora ich ďalšieho roz-množovania. Alebo sme skutočne taký bohatý štát, že si dovolíme plynovať stovkami tisíc ak nie miliónmi EUR na veľmi „pochybne“ projekty?

Jaroslav ŠUBJAK